

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
สมมุติฐานของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
กรอบแนวคิดของการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะครู	24
ความหมายของสมรรถนะ	25
ความสำคัญของสมรรถนะ	27
องค์ประกอบของสมรรถนะ	28
การประเมินสมรรถนะ	33
สมรรถนะครู	35
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู	48
ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู	56
ปัจจัยส่วนบุคคล	56
ปัจจัยจิตจริยธรรม	63
ปัจจัยทัศนคติต่อวิชาชีพครู	77
ปัจจัยบรรยากาศองค์การ	85
ปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ	103

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู	114
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ	128
ความหมายของรูปแบบ	128
ประเภทของรูปแบบ	129
องค์ประกอบของรูปแบบ	131
ลักษณะของรูปแบบที่ดี	132
การตรวจสอบรูปแบบ	133
รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น	135
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น	135
ลักษณะการใช้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น	136
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ข้อมูล	137
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	137
3 วิธีดำเนินการวิจัย	141
ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย	141
การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	142
การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	142
การศึกษาโรงเรียนดีเด่น	143
ระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมุติฐานของการวิจัย	144
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	144
ตัวแปรที่ศึกษา	146
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	147
การเก็บรวบรวมข้อมูล	152
การวิเคราะห์ข้อมูล	152
การแปลผลข้อมูล	156

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	159
การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัย ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	163
ผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัย ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการวิเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	163
ผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัย ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนดีเด่น	164
สรุปผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	164
การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียง เหนือที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์	169
ผลการวิเคราะห์ความถี่ และร้อยละของข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม	169
ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปร และความโค้งของตัวแปรสังเกตได้	171

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สังเกตได้	175
ผลการวิเคราะห์รูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอก และรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายใน	177
ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	190
การศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	196
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	203
สรุปผลการวิจัย	205
การอภิปรายผลการวิจัย	211
ข้อเสนอแนะ	225
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้	225
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	226
บรรณานุกรม	227
ภาคผนวก	247
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	249
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนดีเด่น ผู้ให้สัมภาษณ์	261
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	267

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนดีเด่นเกี่ยวกับสมรรถนะครู และปัจจัยที่ส่งผล ต่อสมรรถนะครู	271
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	279
ภาคผนวก ฉ รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองใช้เครื่องมือ	295
ภาคผนวก ช ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญ	299
ภาคผนวก ซ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครู และสมรรถนะ ในการปฏิบัติงานของครู	319
ภาคผนวก ฌ รูปภาพการทำวิจัย	335
ภาคผนวก ญ ผลการวิเคราะห์รูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู โดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.52 (LISREL version 8.52)	351
ภาคผนวก ฎ ประวัติย่อของผู้วิจัย	391

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การสังเคราะห์สมรรถนะครู	44
2 การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู	52
3 การสังเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล	62
4 การสังเคราะห์ปัจจัยจิตจริยธรรม	74
5 การสังเคราะห์ปัจจัยทัศนคติต่อวิชาชีพครู	83
6 การสังเคราะห์ปัจจัยบรรยากาศองค์การ	99
7 การสังเคราะห์ปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ	112
8 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	151
9 เกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบความกลมกลืนของรูปแบบ	155
10 สรุประยะของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย แหล่งข้อมูล ระยะเวลาที่ดำเนินการ และผลที่ได้รับ	158
11 สรุปผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษา โรงเรียนดีเด่น 3 แห่ง	166
12 ความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	170
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง ค่าคะแนนซี และค่าไค-สแควร์ สำหรับตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูล	172
14 เมทริกซ์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้	176
15 ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบการวัดตัวแปร ปัจจัยส่วนบุคคล	179

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบการวัดตัวแปร ปัจจัยบรรยากาศองค์การ	181
17 ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบการวัดตัวแปร ปัจจัยจิตจริยธรรม	183
18 ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบการวัดตัวแปร ปัจจัยทัศนคติต่อวิชาชีพครู	185
19 ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบการวัดตัวแปร ปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ	187
20 ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบการวัดตัวแปร สมรรถนะครู	189
21 ค่าสถิติความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ก่อนปรับรูปแบบการวิจัย	192
22 ค่าสถิติความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลังปรับรูปแบบการวิจัย	195
23 คำนำน้หนักอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปร	197
24 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์ สมรรถนะครูและปัจจัยที่ส่งผล ต่อสมรรถนะครู	263
25 รายชื่อผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนดีเด่น โรงเรียนพระราชทาน ระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก	265
26 รายชื่อผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนดีเด่น โรงเรียนพระราชทาน ระดับประถมศึกษาขนาดกลาง	265
27 รายชื่อผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนดีเด่น โรงเรียนพระราชทาน ระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่	266
28 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	269

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
29 รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย	297
30 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามข้อมูล เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครู	310
31 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามข้อมูล เกี่ยวกับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู	314
32 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	315
33 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนบุคคล	321
34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยบรรยากาศองค์การ	323
35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยจิตจริยธรรม	325
36 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทัศนคติต่อวิชาชีพครู	327
37 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ	329
38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะครู	331

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดของการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	13
2	สมรรถนะครู	45
3	ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู	53
4	ปัจจัยส่วนบุคคล	62
5	ปัจจัยจิตจริยธรรม	75
6	ปัจจัยทัศนคติต่อวิชาชีพครู	83
7	ปัจจัยบรรยากาศองค์การ	101
8	ปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ	113
9	ร่างรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	127
10	ระยะการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	157
11	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยส่วนบุคคล	178
12	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยบรรยากาศองค์การ	180
13	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยจิตจริยธรรม	182
14	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยทัศนคติต่อวิชาชีพครู	184
15	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ	186
16	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะครู	188

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
17 รูปแบบก่อนปรับความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับข้อมูลเชิงประจักษ์	191
18 รูปแบบหลังปรับความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับข้อมูลเชิงประจักษ์	194
19 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	337
20 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	338
21 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.เทวรัฐ โตไทยะ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1	339
22 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.ประภัสร์ สุภาสอน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	340
23 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นายฐิตินันท์ สาระเนตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอากาศ อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร	341
24 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นายมนตรี จิมอาษา ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม	342
25 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นายมงคล ศิริสวัสดิ์ ครู โรงเรียนท่าแร่ศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร	343
26 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นางสุดาวดี เหล่าเกิด ครู โรงเรียนอนุบาลนครพนม อำเภอมือง จังหวัดนครพนม	344
27 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นางสุนันทา ไชยศิริ ครู โรงเรียนบ้านดงหวายดงขวาง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี	345

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
28 กรณีศึกษาโรงเรียนพระราชทาน ระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก โรงเรียนบ้านแก่งม่วง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย	346
29 การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูผู้สอนดีเด่นโรงเรียนพระราชทาน ระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก โรงเรียนบ้านแก่งม่วง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย	347
30 กรณีศึกษาโรงเรียนพระราชทาน ระดับประถมศึกษาขนาดกลาง โรงเรียนสูงเนินวิทยาคม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	348
31 การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูผู้สอนดีเด่นโรงเรียนพระราชทาน ระดับประถมศึกษาขนาดกลาง โรงเรียนสูงเนินวิทยาคม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	349
32 การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูผู้สอนดีเด่นโรงเรียนพระราชทาน ระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ โรงเรียนบ้านง่อนหนองพะเนา มิตรภาพที่ 126 อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร	350